

**LÅNGT
IFRÅN LAGOM**

Omvärldsanalys

Planeringsförutsättningar 2018–2021
Kommunledningsförvaltningen

Framtiden är inte bara en förlängning av nutiden

Årligen tar kommunledningsförvaltningen fram en omvärldsanalys. Analysen är vår bedömning av hur skeenden i Sverige och resten av världen påverkar Botkyrka.

I dag är det lokala globalt, systemen är komplexa och påverkan alltmer oberoende av fysisk distans, och aldrig tidigare har det funnits mer information att analysera. Detta gör omvärldsanalys allt viktigare.

Omvärldsanalysen handlar om att bevaka och beskriva omvärlden för att kunna analysera hur den påverkar det kommunala uppdraget. Vi spanar på trender, händelser och aktörer vi kommer att påverkas av de närmaste åren. Omvärldsanalysen är till för att ge oss insikter om framtiden för Botkyrka kommun, helt enkelt för att vi ska vara väl förberedda.

Omvärldsanalysen ger några av utgångspunkterna för Mål och budget med flerårsplan – kommunfullmäktiges plan för hur vi hanterar åren fram till 2021 för Botkyrkabornas bästa.

November 2016

Mattias Jansson
Kommundirektör

Omvärldsanalys

Planeringsförutsättningar 2018–2021

Innehåll

1. MEDSKICK INFÖR NY FLERÅRSPLAN	4
2. KONJUNKTURUTVECKLING OCH EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR.....	5
3. BEFOLKNINGSUTVECKLING OCH BOSTADSMARKNADEN.....	9
4.1 BOTKYRKABORNA HAR ARBETE	13
4.2 BOTKYRKABORNA KÄNNER SIG HEMMA.....	16
4.3 BOTKYRKA HAR DE BÄSTA SKOLORNA	20
4.4 BOTKYRKA BIDRAR INTE TILL KLIMATFÖRÄNDRINGARNA.....	23
4.5 BOTKYRKABORNA ÄR FRISKA OCH MÅR BRA	26
4.6 BOTKYRKABORNA HAR FÖRTROENDE FÖR VARANDRA OCH FÖR DEMOKRATIN	29
BILAGA 1. FOLKMÄNGD	32

Läshänvisning

Omvärldsanalysen inleds med medskick, som är samlade rekommendationer inför flerårsplaneringen för 2018–2021. Därefter följer ett kapitel om konjunkturutveckling och ekonomiska förutsättningar och ett kapitel om befolkningsutveckling och bostadsmarknaden. Sedan kommer sex kapitel som handlar om trender och händelser som påverkar kommunens hållbarhetsutmaningar. Alla avsnitt i omvärldsanalysen inleds med slutsatser av de trender och händelser som främst påverkar utvecklingen under den kommande flerårsplanepreioden, följt av en utförligare beskrivning.

1. Medskick inför ny flerårsplan

Medskicken är samlade rekommendationer inför Mål och budget med flerårsplan 2018–2021. De utgår från omvärldsanalysen men fokuserar på några särskilt viktiga frågor.

Svensk ekonomi är nära en konjunkturtopp, arbetsmarknaden förbättras en tid, men en svagare tillväxttakt och en oroligare världsekonomi är att vänta

Svensk ekonomi kommer att gå in i en fas av sänkt tillväxttakt, även om sysselsättningen ökar ytterligare en tid. Kommunernas ekonomiska förutsättningar blir försämrade och det gäller också för Botkyrka. Tuffa prioriteringar kommer att krävas de kommande åren. Dessutom ökar riskerna för att en mer orolig världsekonomi skapar ekonomiska kriser de närmaste åren. Vi behöver vara förberedda för att möta detta.

Botkyrkaborna och särskilt barn, unga och äldre blir fler och behovet av kommunens verksamheter ökar snabbare än kommunens intäkter

Botkyrkas befolkning fortsätter att växa och framför allt blir barn, unga och äldre fler. Det betyder att kommunen behöver utöka driftorganisationen och investera i nya lokaler och anläggningar. Vi behöver skärpa verksamhetsplaneringen och ha en effektivare investeringsplanering.

Krigen och konflikterna i omvärlden fortsätter och misstron mellan olika grupper av medborgare ökar riskerna för lokala konflikter i Botkyrka

Oron i omvärlden med krig och konflikter i Europas närhet ökar snarare än minskar de närmaste åren. Många medborgare har nära band med konfliktområdena och misstron mellan olika grupper av Botkyrkabor riskerar att skapa lokala konflikter. Vi behöver ha uppmärksamhet på riskerna och beredskap för att hantera konflikter.

Trenden med ökad social polarisering håller i sig och tilltron till både det demokratiska systemet och mot samhällsinstitutionerna minskar

Skillnaderna mellan olika grupper i samhället fortsätter att öka, sett till ekonomiska och sociala förhållanden. Några ser fortsatt höga trösklar till arbete, inkomster och bostäder trots offentliga insatser. När offentliga insatser inte lyckas ser andra det som systemfel. Förtroendet för "etablissemangen" minskar. Sammantaget riskerar tilltron till att samhällsorganen klarar utmaningarna att minska. Vi behöver öka förmågan att förstå och möta olika gruppers behov.

2. Konjunkturutveckling och ekonomiska förutsättningar

Kommunens ekonomiska förutsättningar styrs till största delen av hur konjunkturen och sysselsättningen i Sverige utvecklar sig. Riksdagens beslut om statsbidrag och lagstiftning som påverkar kommunernas kostnader har också betydelse. En central fråga de kommande åren är välfärdssystemens finansiering.

Slutsatser

- Den svaga tillväxten i Europa kan inte bidra till att förlänga högkonjunkturen i Sverige. Vi får räkna med en svagare ekonomisk tillväxttakt framöver.
- Antalet barn, unga och äldre i Sverige ökar snabbare än befolkningen i de förvärvsarbetande åldrarna. Relativt sett färre personer ska finansiera välfärdstjänster för fler.
- Kommunernas skatteintäkter ökar snabbt till 2018 för att åren därefter öka i långsammare takt. Ett kommunalekonomiskt dilemma är att befolkningsutvecklingen medför ökade kostnader även när intäktsökningen bromsar. Fördröjningseffekter medför att även löner, priser och räntor ökar snabbare.
- Om den skattefinansierade verksamheten ska ligga kvar på nuvarande nivå kräver en långsiktigt hållbar finansiering sannolikt skattehöjningar i kommunerna och/eller i staten.

Internationell konjunkturutveckling

Långsam fortsatt återhämtning men riskerna är många

Västvärldens ekonomier återhämtar sig i långsam takt efter finans- och skuld kriserna runt förra decennieskiftet. Bland euroländerna finns ett antal svaga ekonomier. Länder som genom snabb tillväxt tidigare har drivit på den globala tillväxten har bromsat in men fortsätter att växa snabbare än genomsnittet. Sett i backspeglarna har världsekonomin vuxit betydligt långsammare under senare år än vad som förväntades före finans krisen 2008–2009.

Efterfrågan på varor och tjänster är fortfarande låg i Europa vilket bidrar till att hålla nere löner och inflation. Beslutet om Brexit spelar in, men har begränsad inverkan på ekonomierna utanför Storbritannien. På motsvarande sätt som i Europas krisande länder har presidentvalet i USA lett till ett genomslag för en mer kortsiktig och populistisk politik. Allt talar för att oförutsägbarheten leder till en mer osäker period och en återgång till snabba upp- och nedgångar i världsekonomin.

2016-11-30

Fallande reallöner och ökad misstro

På många håll i Europa har reallönerna fallit för breda samhällsgrupper. I USA har reallönerna i genomsnitt stigit mycket långsamt under perioden efter finanskrisen och de senaste årens uppgång på arbetsmarknaden har i stort skett genom låglönejobb. På kortare sikt talar inte mycket för en snabbare återhämtning.

Stagnation i löneutveckling och försämrade välfärdssystem är sannolikt en av förklaringarna till den ökande misstron mot den politiska förmågan att nå förbättringar som vuxit fram i många länder.

Den ekonomiska utvecklingen i Sverige

Stora utmaningar för välfärdsstaten väntar

Den statliga *Långtidsutredningen 2015* lämnade sina slutsatser om framtiden i december förra året. Utredningen analyserar utmaningar och möjligheter på lång sikt, fram till 2060, och pekar särskilt på fyra utmaningar för framtiden:

- teknisk utveckling (snabba omställningar för näringsliv och utbildning)
- internationalisering (ökat beroende av omvärlden)
- demografisk förändring (åldrande befolkning)
- klimatförändringar (anpassningsåtgärder)

Statens överskottsmål justeras ner

Efter en bred politisk överenskommelse i riksdagen kommer målet för det offentliga sparandet sannolikt att justeras ner från 1 procent till 1/3 procent av BNP från och med 2019. Målet gäller över tid (en konjunkturcykel) och ska inte uppfyllas varje år. Det offentliga sparandet omfattar staten, kommunsektorn och ålderspensionssystemet. Regelverket kompletteras med en gräns för den offentliga sektorns skulder i förhållande till BNP. Detta innebär att de offentliga utgifterna kan öka något när sparandet minskar.

Ingen åtstramning trots högkonjunktur

Trots gynnsam konjunktur räknar staten inte med att uppnå balans i det offentliga sparandet under 2016–2017. Även om procentmålet fortfarande formellt gäller ger det reviderade målet för sparandet ett ökat utrymme för att stimulera ekonomin genom finanspolitiken. Budgetpropositionens 10 miljarder i tillskott till kommunsektorn från 2017 är ett exempel på detta. Den nuvarande högkonjunkturen når av allt att döma sin topp nu och vi kan räkna med en lägre tillväxttakt om något år. Nedgången kan bli snabb och kraftig om oron i världsekonomin slår till med full kraft. Vi behöver ha beredskap för en sådan utveckling.

2016-11-30

Relativt sett färre personer ska finansiera välfärdstjänster för fler

Andelen barn, unga och äldre ökar snabbare än befolkningen i förvärvsåldrarna. Det betyder att relativt sett färre personer ska finansiera välfärdstjänster för fler, och utvecklingen förstärks de kommande åren. Det innebär ett skifte jämfört med hur befolkningssammansättningen förändrades under förra decenniet. För Botkyrka och andra kommuner innebär det ett ökat kostnadstryck.

Skuldsatta hushåll innebär en risk i svensk ekonomi

Bostadspriserna i Sverige har fördubblats sedan 2005 men nu planar prisutvecklingen ut. Fortsatt låga räntor gör det billigt att låna men det har motverkats av skärpta amorteringskrav från bankerna. Det har tillfälligt hållit tillbaka prisökningen på bostäder.

Hushållens ökade skuldsättning för med sig ekonomiska risker för Sverige. Finansinspektionen och Riksbanken överväger nya regler för att begränsa hushållens lånemöjligheter genom ett skuldkvotstak (skuld i relation till inkomst). Ett tak skulle i hög grad kunna påverka bostadsrättsmarknaden, särskilt i Stockholmsregionen. Det finns också en diskussion om att begränsa möjligheterna till ränteavdrag för bostadslån. Om det införs när räntan är så låg som nu blir det mindre kännbart än om räntan vore hög.

Matchningsproblem på arbetsmarknaden – en särskild utmaning för Botkyrka

Arbetslösheten bland inrikes födda sjunker och ligger runt fyra procent. Arbetslösheten bland utrikes födda ligger däremot på en väsentligt högre nivå, arbetslösheten ser därför inte ut att nå under sex procent. Samtidigt råder brist på arbetskraft inom delar av arbetsmarknaden vilket speglar ett betydande matchningsproblem. Problemen att rekrytera personal är större i offentlig sektor än i näringslivet.

För Botkyrka med många utlandsfödda skulle en bättre matchning på arbetsmarknaden innebära stora fördelar. Även om förhållandena på arbetsmarknaden fått stor uppmärksamhet kommer effekter av åtgärder som sätts in att ta tid.

Högre löner, priser och räntor ger ökade kostnader

Konkurrensen om arbetskraften på arbetsmarknaden har ännu inte lett till att takten i löneökningarna tagit fart. De närmaste åren kan vi sannolikt förvänta oss att både avtalsenliga ökningarna och löneglidning kommer att accelerera, inte minst i kommunsektorn. Det ökar kommunens kostnader för verksamheterna, om produktiviteten inte ökar i motsvarande utsträckning.

Vi får också räkna med att priserna, efter en period med låga prisökningar och låga förväntningar om den framtida inflationstakten, långsamt ökar och passerar Riksbankens inflationsmål på 2 procent under 2018.

2016-11-30

I USA har en höjning av styrräntan påbörjats. I Europa är tillväxten fortfarande svag och det försenar en höjning här, vilket också påverkar räntebanan i Sverige. Snabbare prisökningar och fortsatt tillväxt leder till att vi kan förvänta oss att Riksbanken påbörjar en höjning av styrräntan kommande år. Samtidigt kan en osäkrare världsekonomi skjuta fram höjningarna.

Kommunernas förutsättningar

Kostnaderna ökar snabbare än intäkterna – ett kommunalekonomiskt dilemma

Att andelen unga och äldre i befolkningen ökar snabbare än befolkningen i arbetsför ålder innebär problem för den kommunala ekonomin. Tillväxten i antalet arbetade timmar medför att kommunernas skatteintäkter ökar relativt snabbt till och med 2017 för att åren därefter öka i betydligt långsammare takt. Dilemmat för kommunerna är att befolkningsutvecklingen medför att kostnaderna fortsätter öka även när intäktsökningen bromsar. Trots en gynnsam ekonomisk konjunktur blir alltså kommunernas ekonomiska situation svårare kommande år.

Ökade statsbidrag i budgetpropositionen 2017

Den viktigaste förändringen i statsbidrag 2017 är ytterligare 10 miljarder till kommunsektorn där Botkyrkas andel blir 69 miljoner. Tillskottet är en allmän ekonomisk förstärkning till kommunerna och en fortsättning på de medel som tilldelades kommunerna i statens extra ändringsbudget för 2016. Det finns ytterligare några riktade statsbidrag som tillkommer 2017.

2016-11-30

3. Befolkningsutveckling och bostadsmarknaden

Befolkningsutvecklingen i Stockholmsregionen och i Botkyrka påverkar förutsättningarna för det kommunala uppdraget. Folkmängden och befolkningens sammansättning har stor betydelse för dimensionering av kommunens verksamheter. I synnerhet gäller det förändringar i antalet barn, ungdomar och äldre. Bostadsmarknaden har stark påverkan på befolkningsförändringarna.

Slutsatser

- Befolkningen kommer att fortsätta öka genom högt barnafödande, genom fler boende per bostad och i långsamt ökande utsträckning genom inflyttning i nybyggda lägenheter och småhus.
- Botkyrka kommer att fortsätta att vara en kommun med hög inflyttning och utflyttning. Nettoströmmarna går från utlandet till Botkyrka och från Botkyrka till andra kommuner i länet.
- Behovet är stort av ett ökat bostadsbyggande men produktionskapaciteten nationellt är nära taket. Trots hög efterfrågan kan byggandet totalt sett inte bli mycket högre de närmaste åren.
- Höga kostnader för nya bostäder innebär att många hushåll med bostadsbehov inte har möjlighet att efterfråga det som byggs. Fler hushåll måste få råd att flytta till nyproduktion om bostadsbyggandet ska kunna öka.

Befolkningsutveckling

Befolkningsökning och stora flyttströmmar under 2000-talet

Enligt kommunens befolkningsprognos kommer Botkyrkas befolkning fortsätta att öka. Det beror framför allt på att Botkyrka under 2000-talet haft fler som fötts än som dött, ett så kallat positivt födelsenetto på i genomsnitt 650 personer. Kommunen har också under de flesta år under 2000-talet haft fler som flyttat in än som flyttat ut, ett positivt flyttningsnetto på i genomsnitt 400 personer.

Under perioden 2016–2025 kommer befolkningen att öka i samma takt som 2000–2015. För 2017 blir ökningen som syns i statistiken större än den genomsnittliga. Det beror på att personer som invandrade 2015 väntas få uppehållstillstånd först under 2017 och då blir folkbokförda i kommunen. Befolkningsökningen påverkas också av att det bor fler personer per bostad nu än för femton år sedan och av att det har byggts nya bostäder.

Botkyrkas befolkning växte under perioden 2000–2015 från 73 000 till 89 500. Under de första åren av 2000-talet flyttade 5 000–6 000 årligen in och ut ur kommunen. Under 2014–2015 har flyttströmmarna växt till omkring 8 000 per år. Flyttströmmarna är störst från och till andra kommuner i länet.

2016-11-30

Under de flesta år på 2000-talet har utflyttningen till andra kommuner inom länet varit större än inflyttningen. Uppemot 1 000 fler har årligen flyttat ut än flyttat in. Det motsatta gäller flyttningar till och från utlandet. Under många av åren har 1 000–1 500 fler invandrat från andra länder till Botkyrka än utvandrat.

Botkyrka och länet – likt och olik

Antalet som föds är betydligt större än antalet som dör i hela Stockholms län. Befolkningsökningen i Botkyrka motsvarar den i länet. Det höga barnafödandet i Botkyrka och i andra kommuner i länet beror på en stor andel kvinnor i barnafödande åldrar.

Andelarna som flyttar in respektive ut ur Botkyrka är på 8–9 procent av folkmängden för 2014–2015. Det ligger nära genomsnittet för länet. Andelen inflyttning som består av invandring från andra länder är större i Botkyrka än i många andra kommuner, men skillnaden mot länsgenomsnittet är inte så stor.

Botkyrka skiljer sig tydligare från andra kommuner när man jämför inflyttning och utflyttning sammantaget. Botkyrkas starkt positiva flyttningsnetto mot utlandet och starkt negativa flyttningsnetto mot andra kommuner i länet är ovanligt i regionen. Endast Södertälje och Stockholm har en liknande situation.

Andelen i förvärsaktiv ålder i Botkyrka ligger nära genomsnittet för länet. Solna, Sundbyberg och Stockholm har en större andel och övriga kommuner en mindre andel.

Färre Botkyrkabor i de mest förvärsaktiva åldrarna

För kommunens ekonomi har det stor betydelse hur många invånare som är i de förvärsaktiva åldrarna (20–64 år) respektive hur många som är yngre eller äldre än dessa. I Botkyrka har andelen minskat svagt under 2000-talet, från 62 till 60 procent, och enligt prognosen minskar andelen ytterligare, ned till 59 procent, fram till 2025.

Bostadsbestånd och bostadsmarknad

Bostadsbeståndet i Botkyrka ger förutsättningarna för befolkningsutvecklingen

Takten i befolkningsutvecklingen och vilka som flyttar ut ur och in till kommunen påverkas av vilka bostäder som blir tillgängliga till försäljning och uthyrning och av hur många nya bostäder som blir byggda. Betydelsefulla faktorer som styr detta är hur tätt Botkyrkaborna bor, vilken sorts nya bostäder som blir byggda och Botkyrkas roll och position på regionens bostadsmarknad.

Botkyrkas roll på regionens bostadsmarknad

Stockholmsregionen kännetecknas av en hög inflyttning och därmed ett starkt tryck på bostadsmarknaden. Många av kommunerna i regionen har planer på ett ökat bostadsbyggande. Så länge inflyttarna flyttar till arbete och inkomster kommer bostadsbyggan-

2016-11-30

det att fortsätta att ligga på höga nivåer. Men nybyggnationen kommer att begränsas av att priserna är höga i de nybyggda lägenheterna. Det krävs att det finns ett tillräckligt stort antal människor som har råd att bo i dessa lägenheter för att nybyggnationen ska kunna bli av.

Många har inte råd med nybyggda lägenheter. Det finns en stor efterfrågan på billigare hyresrätter och bostadsrätter. Det är stor brist på dessa typer av boenden generellt, men en större andel av dem finns i Botkyrka. Botkyrkas stora nettoinvandring från andra länder består bland annat av personer som flyttar till kommunen därför att det i Botkyrka finns en relativt stor tillgång på rum, delade lägenheter och liknande. Det finns också andra orsaker till att Botkyrka spelar den här rollen på bostadsmarknaden.

Bostadsbyggandet nu på hög nivå i länet och ökar i Botkyrka...

Byggtakten i länet har de senaste två åren tagit fart och ökat kraftigt. Vi kan räkna med att tillskottet av nya bostäder fortsätter ligga på höga nivåer kommande år.

I Botkyrka räknar vi med att bostadsbyggandet ökar kommande år. Stigande bostadspri- ser och planerade satsningar på kollektivtrafik och infrastruktur ökar byggaktörernas intresse för att investera i Botkyrka. Hittills har detta varit begränsande faktorer. Bostadskostnaderna i Botkyrka kommer även i fortsättningen vara relativt lägre än i länet.

...men för många är det fortfarande svårt att få bostad

Bostadsmarknaden i Stockholmsregionen kännetecknas också av att nyproduktionen är dyr, att hyresnivåerna på andrahandsmarknaden ökar, att andelen hyresrätter minskar och av att hyrorna stiger till följd av upprustningar, inte minst i miljonprogrammet. Allt detta bidrar till att det är svårt för unga, nyanlända, studenter och andra mindre kapitalstarka grupper att komma in på bostadsmarknaden. Vi får räkna med bostadsbrist också framöver.

Grupperna utanför bostadsmarknaden blir större i Botkyrka

I Botkyrka får vi räkna med att de som står utanför bostadsmarknaden blir fler kommande år. Det beror på att trösklarna till att få en bostad ligger kvar och att hushållen blir fler när grupperna med äldre, nyanlända och personer utan folkbokföring blir större. Vi kan inte räkna med politiska åtgärder som på allvar underlättar för grupper utanför bostadsmarknaden att få bostad, utan svårigheterna förstärks. Det blir allt starkare förväntningar på att kommunen ska göra det möjligt för fler Botkyrkabor att efterfråga boende.

2016-11-30

Svensk bostadspolitik – vad händer?

Bostadssituationen i Sverige, och inte minst i Stockholmsregionen, är fortfarande en mycket uppmärksammat och politiskt prioriterad fråga. Samtidigt ser det svårt ut att nå blocköverskridande överenskommelser om större bostadspolitiska reformer under rådande mandatperiod. Utfallet av valet 2018 kommer visa om det finns andra förutsättningar för åren som följer. Vi behöver ha beredskap både för ökad nyproduktion och för att grupper utanför bostadsmarknaden får en allt svårare boendesituation.

Fler boende i befintliga bostäder

I Botkyrka har boendetätheten ökat 2000–2002 och 2005–2015. Att folk bor tätare är en naturlig följd av bostadsbristen. Allt talar för att fler och fler hushåll kommer vara trångbodda. Boendetätheten skiljer sig kraftigt åt mellan olika boendeformer. Det är främst i hyresrätt som boendetätheten är hög och ökar.

2016-11-30

4.1 Botkyrkaborna har arbete

Botkyrka är en del av en tillväxtregion med stor efterfrågan på arbetskraft. Arbetsmarknaden skapar gynnsamma förutsättningar för inrikes födda med rätt utbildning. Personer med en utsatt ställning på arbetsmarknaden får allt svårare att hitta jobb. Det blir allt viktigare att anpassa kommunens insatser till utsatta grupperns behov.

Slutsatser

- Stockholmsregionens (o)förmåga att hantera samtidig arbetskraftsbrist och arbetslöshet påverkar både den regionala tillväxten och kommunens förutsättningar att stärka Botkyrkabors jobbmöjligheter. Det saknas ett regionalt ledarskap och Botkyrka måste bära ett stort ansvar även i fortsättningen.
- Olika höga trösklar till arbetslivet för olika grupper ställer högre krav på riktade insatser. Utbildning är en särskilt viktig nyckel.
- Svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden medför att fler Botkyrkabor riskerar att bli fast i en ”grå” låglönesektor.
- Den statliga politiken påverkar om kommunens tonvikt de kommande åren kommer att ligga på arbetsgivarrollen eller den näringslivsstimulerande rollen.

Trender som påverkar om Botkyrkaborna har arbete

Botkyrka är del av en tillväxtregion

Tillväxten i Stockholmsregionen fortsätter men blir inte lika stark som föregående år. En bromsande orsak är bristen på kompetent arbetskraft som gör det svårt för arbetsgivare att rekrytera personal. Inom exempelvis vård- och omsorg, bygg, teknik och data finns en stark efterfrågan på utbildad arbetskraft. På lite längre sikt uppstår arbetskraftsbrist inom fler sektorer.

Parallellt med arbetskraftsbristen är arbetslösheten fortsatt hög bland vissa grupper. Det handlar om att bättre rusta och matcha arbetssökande till de delar av arbetsmarknaden med brist på arbetskraft. I dag saknas ett tydligt regionalt ledarskap för att hantera samtidig arbetskraftsbrist och arbetslöshet – att genomföra insatser där de gör störst nytta.

Huvudstadsregionens förmåga att skapa ekonomisk utveckling och förnyelse av näringslivet påverkar både den nationella tillväxten och de lokala förutsättningarna för Botkyrkaborna att få jobb. Kommunen måste även i fortsättningen ta ett stort ansvar för att få de utanför arbetsmarknaden i arbete.

Olika höga trösklar till arbetslivet

Arbetslösheten blir alltmer ojämnt fördelad mellan grupper. Det påverkar starkt skillnader i livsvillkor och hälsa. Inrikes födda med hög utbildning har mycket lättare att få

2016-11-30

jobb och utvecklas i arbetslivet än utrikes födda med låg utbildning. Gruppen utsatta personer omfattar utomeuropeiskt födda, personer med funktionsvariationer, de som är över 55 år och personer med kort skolbakgrund. Den senare gruppen har ökat generellt, men dess andel är större i Botkyrka än i länet. I dag ingår tre av fyra arbetslösa i Botkyrka i denna grupp.

Kvinnor förvärvsarbetar i lägre utsträckning än män. Det gäller särskilt för kvinnor med kortare utbildning. Kvinnor med lång eftergymnasial utbildning förvärvsarbetar däremot i högre utsträckning än män med motsvarande utbildningsnivå. Högre utbildning är vägen till arbete i mycket högre grad för kvinnor än för män och särskilt för de som är födda utanför Norden.

Vistelsetiden i Sverige förstärker skillnaderna. Kvinnor med förgymnasial eller gymnasial utbildning som har varit i Sverige i högst fyra år är utanför arbetskraften i mycket hög utsträckning. Skillnaden mellan män och kvinnor minskar med vistelsetiden i Sverige. En slutsats är att kvinnor får ett större lyft i sysselsättningsgrad under sin tid i Sverige än män.

Gruppen unga i Botkyrka som varken arbetar eller studerar har svårt att hitta ingångar till rätt utbildning och jobb. Många av dessa har inte någon myndighetskontakt och kunskapen om gruppen är låg. Det som avgör om en individ kan hävda sig på arbetsmarknaden på lång sikt är i hög grad gymnasiekompetensen. Allt tyder på att minst gymnasiekompetens fortsätter att vara den främsta tillgången för att kunna konkurrera om jobben i Stockholmsregionen.

Kort skolbakgrund, oavsett orsak, är ett särskilt hinder för inträde på arbetsmarknaden. Samtidigt finns det ingen standardlösning för att få in utsatta grupper i arbetslivet. Insatser som utbildning, praktik och yrkesvägledning måste kugga i varandra utifrån individens potential. Ett uttryck för detta behov är att vissa Botkyrkabor själva har startat verksamheter för att stötta andra. Dessa initiativ är mycket positiva men signalerar också att vi kan bli bättre på att anpassa de offentliga insatserna i stadsdelarna.

Ojämliga möjligheter i arbetslivet – den ”grå” sektorn växer

Svårigheten för många att få jobb har lett till att en ”grå”, delvis avskild, sektor har vuxit fram på arbetsmarknaden. Den kännetecknas av

- svart ekonomi
- enkla lågbetalda jobb där lönerna inte följer kollektivavtalen
- tillfälliga anställningar där arbetsgivare i vissa fall utnyttjar offentliga jobbsubventioner
- andra former av arbeten där arbetsgivare utnyttjar att de som arbetar inte har några reella val.

2016-11-30

Botkyrkabor som befinner sig i den ”grå” sektorn har svårt att stärka sina nätverk för att kunna komma in på andra delar av arbetsmarknaden.

Statistikens begränsningar gör att det saknas kunskap om den ”grå” sektorn. Men bedömningen är att den ökar till följd av att grupperna som står utanför den reguljära arbetsmarknaden inte kommer minska samtidigt som de så kallade okvalificerade jobben blir allt färre. Det saknas regionala initiativ för att möta detta så vi behöver ha beredskap för uppsökande verksamhet och kompetensutveckling för att undvika att människor blir fastlåsta i ”grå” delar av arbetsmarknaden.

Gnisslar den svenska arbetsmarknadsmodellen?

I regeringens budget för 2017 prioriteras förbättrad matchning, större mångfald och ökad jämställdhet. En satsning sker på jobb inom välfärden där kommuner får en roll att få in individer i välfärdssektorn. Kommunen som arbetsgivare kommer att behöva ha kapacitet att ”flytta” Botkyrkabor som saknar arbete till arbeten i bristyrken inom den kommunala sektorn. Den andra tydliga linjen för arbetsmarknadspolitiken utgår från att de enkla jobben i första hand ska stimuleras i näringslivet och inte i offentlig sektor.

En annan debatt utgår från att en arbetsmarknad med färre tvingande regler skulle öppna för fler jobb och anställningar. Mot det står röster som tvärtom vill behålla reglerande lagstiftning och till exempel säkra kollektivavtal och utöka dessa för flera.

Vilken inriktning den statliga politiken får kommer att avgöras av majoritetsförhållandena efter riksdagsvalet 2018. Den statliga politiken kan innebära att kommunerna antingen behöver lägga tyngdpunkten på att anställa eller på att stimulera näringslivet för att skapa arbetstillfällen där. Kommunen behöver ha beredskap för båda utvecklingarna.

2016-11-30

4.2 Botkyrkaborna känner sig hemma

Att medborgarna känner sig hemma är en förutsättning för en hållbar social utveckling i Botkyrka. Botkyrkabor som redan bor här ska trivas och fler ska vilja flytta hit. Botkyrka ska upplevas som en plats där alla har möjlighet att känna sig hemma och kommunen ska utvecklas som en fullvärdig del av huvudstaden.

Slutsatser

- Botkyrkaborna blir fler, men det blir också de hushåll som lever under osäkra boendeförhållanden och med mycket svag hemkänsla.
- Ett polariserat politiskt debattklimat, populistiska strömningar och skärpta lagar för flyktigmottagande utmanar många känsla av att vara del av samhället, att vara hemma i Sverige. Debatten om vem som är ”svensk” påverkar hemkänslan.
- Ökat bostadsbyggande och miljonprogrammets förnyelse innebär att Botkyrkas stadsdelar genomgår förändring – för vissa är det något positivt som skapar möjligheter, för andra skapar det oro och osäkerhet om att kunna bo kvar.
- Regionen har två trender – stadsdelar får allt mer skilda identiteter och olika status samtidigt som toleransen för olikheter i samhället också faller tillbaka.

Trender som påverkar hemkänslan

Hemkänsla upplevs olika av olika personer och verkar på flera nivåer

Hemkänslan är individuell och innebörden är olika för olika personer. Andra ord och begrepp som hör ihop med hemkänsla och ofta används är hemvist, att känna sig hemma, platsanknytning och tillhörighet. Hemkänsla på en plats är den sammantagna upplevelsen hos många individer och svår att definiera. Men samtidigt kan de allra flesta omedelbart svara på frågan – känner du dig hemma här?

Hemkänslan i Botkyrka har förstärkts över åren

Hemkänslan i Botkyrka har tagit tid att växa fram efter den extremt stora inflyttningen i nybyggda bostäder under 1970-talet. Efter fyrtio år betyder Botkyrka nu hembygd för många, på de sätt som är typiska för storstadsområden. För några är känslan för det egna området mycket stark, för andra är platsen bara något tillfälligt tills vidare. Samtidigt är grunden för hemkänslan fortfarande olika i Botkyrkas olika stadsdelar och den påverkas därför på olika sätt av omvärldsförändringarna.

Hemma på många platser

Globaliseringen har fört med sig ökande rörlighet (både frivillig och ofrivillig) och den innebär att allt fler känner sig hemma på flera platser samtidigt och på olika nivåer. För andra kan det innebära att inte längre känna sig hemma någonstans. Globaliseringens effekter möter reaktioner i samhällen över hela världen, i både liten och stor skala. Hän-

2016-11-30

delser som Brexit i Storbritannien och kampanjen ”Make America great again” i USA kommer att ge energi till de strömningar hos en äldre befolkning som vill backa från samhällen med mångfald som norm till idealen om ett land och ett språk. Men makrotrenden att världen blir allt mer sammankopplad väger över och med den känslan av att kunna vara hemma på många platser.

Försvagad känsla av att vara hemma i Sverige?

De senaste åren har diskussioner om vad som är nationens värdegrund ställts under debatt på ett helt nytt sätt. Bilden av Sverige som tolerant, internationellt och generöst är utmanad av ett allt mer polariserat politiskt debattklimat som ställer olika grupper medborgare mot varandra. Populistiska strömningar, skarpare ståndpunkter om invandring och flyktningmottaganden ökar misstron mellan grupper av medborgare och mellan medborgare och samhällsinstitutioner. Samtidigt fortsätter den socioekonomiska klyftan att växa, segregationen på bostadsmarknaden förstärks, svårigheterna för utlandsfödda att få arbete och den strukturella diskrimineringen på arbetsmarknaden kvarstår. Skillnaderna i utveckling mellan storstäderna och landsbygden blir också starkare. För många svenskar, både gamla och nya, påverkar detta känslan av att vara en del av samhället, att höra hemma i Sverige. Vi får räkna med att polariseringen fortsätter att öka.

Bostadsbristen får konsekvenser för allt fler

Trenden med en fortsatt socioekonomisk polarisering och boendesegregation blir allt starkare kopplad till möjligheterna att få en bostad. Att ha en bostad är en grundläggande förutsättning för att kunna rota sig på en plats och för att kunna bygga en framtid. Bostadsbristen får för många direkta konsekvenser som bland annat oönskad skuldsättning, ofrivillig låsning till boendeform, påtvingade ständiga flyttningar, utträngning, trångboddhet och i värsta fall hemlöshet – som alla inverkar på hemkänslan. Fler hushåll kommer att bli utsatta framöver.

Med bostadsbristen följer samtidigt ett ökat bostadsbyggande framöver i Botkyrkas samtliga stadsdelar. Det innebär att fler Botkyrkabor kommer att bo kvar längre.

En del kan inte ”rota” sig ...

Botkyrka har en särställning på bostadsmarknaden genom kommunens stora andel hyresrätter. Hyresrätter är den upplåtelseform som har störst rörlighet. Men en alltför hög rörlighet kan samtidigt ge sämre förutsättningar att knyta an till ett område, och det riskerar att minska hemkänslan.

Det finns samtidigt en stor andrahandsmarknad i regionen. Fri prissättning för andrahandsuthyrning av bostadsrätter har av allt att döma ökat uthyrningen men också lett till att hyrorna har gått upp mycket. Prisökningar, hyreshöjningar och hårdare krav drabbar sannolikt unga och kvinnor hårdare då de generellt har lägre löner än män. Andrahandsuthyrningen av bostäder och uthyrning av rum minskar hemkänslan, tillfälliga boenden

2016-11-30

ger inte samma förutsättningar för hemkänsla som fast boende. Uthyrning av rum, som ser ut att bli allt vanligare i hela regionen – också i Botkyrkas hyresrätter, innebär att allt fler kommer att bo tätt. Trångboddhet påverkar hemkänslan på ett negativt sätt.

Situationen på bostadsmarknaden bidrar också till att allt fler blir hemlösa. Behovet av att ordna fler bostäder ökar och det kan snabbt bidra till en ny slags bostadsutveckling i Sverige. Det finns risk att temporära bostäder med låg standard blir lösningen och att de blir kvar på längre sikt än tänkt. Hur tillfälliga bostäder påverkar hemkänslan beror på var de placeras.

... andra "tvingas" bo kvar

Befolkningen växer kraftigt i Stockholmsregionen men trots att bostadsbyggandet har tagit ordentlig fart byggs det inte bostäder i tillräcklig takt. Det nya som byggs är också dyrt och tillsammans minskar det rörligheten och skapar inlåsnings effekter på bostadsmarknaden. Att man bor kvar behöver alltså inte bero på att man trivs på platsen.

"Man blir var man bor" – bostaden och hemmet som kvitto på status

För många har hemmet blivit ett led i ett självförverkligande. Hur och var man bor är för många ett starkare uttryck för status än yrket. Med de senaste årens stigande priser på bostäder i de större städerna är dessutom hemmet en handelsvara och ekonomiskt spekulationsobjekt. Man köper, renoverar och inreder inte bara för sin egen trivsel utan också för att sälja och göra det stora klippet. Det är långt ifrån alla som ser hemmet som en del av självförverkligandet. Andra prioriterar en billig bostad före större, för att kunna lägga pengarna på annat. Ytterligare andra har inga valmöjligheter alls.

Platsens yttre status påverkar förutsättningarna för de som bor på en plats, att bo på en plats med lägre status kan minska hemkänslan. Till följd av ökade bostadspriser ökar andelen resursstarka personer som ändå saknar de nödvändiga resurserna för att bosätta sig i de mer attraktiva områdena. Genom detta glapp mellan den egna efterfrågan och den allmänna tillgången på bostäder "tvingas" de då flytta till områden där statusen upplevs som lägre. Som en konsekvens av detta bidrar de därmed till att höja platsens status och prisbild. "Förortens" status är på väg att sakta ändras.

Att Botkyrka är en plats i förändring påverkar hemkänslan

Befolkningen i Botkyrka ökar, in- och utflyttningen är stor och det kommer att byggas nya bostäder i alla stadsdelar. Upprustningen av miljonprogrammet pågår och skapar både förväntningar – "äntligen bättre" – och oro för förändringar – "kan jag bo kvar?" Att Botkyrka är en plats i förändring påverkar hemkänslan. I vissa stadsdelar upplevs nybyggnation som en bekräftelse av platsens betydelse, i andra som ett intrång.

2016-11-30

Tullingebo och Stockholmare på samma gång

Bostadsmarknadens drivkrafter skiljer alltmer stadsdelarnas identitet och status åt i hela regionen. Den ekonomiska och sociala polariseringen i samhället och boendesegregationen ökar. Hemkänsla och tillhörighet blir allt starkare knutna till den egna stadsdelens identitet och status. Det bidrar till en ökad betoning av det lokala och den egna gruppen. På samma gång bidrar förbättrade kommunikationer, ökad rörlighet och utbudet av aktiviteter och platser att besöka inom regionen till att hemkänsla samtidigt växer i omfång.

Vi får räkna med att trenderna kvarstår där hemkänslan samtidigt blir allt mer lokal och allt mer regional – att vara stockholmare – med en svagare känsla för hela Botkyrka som plats.

2016-11-30

4.3 Botkyrka har de bästa skolorna

Att Botkyrkas unga ska få så jämlika livschanser som möjligt är en utmaning för Botkyrka. Uppväxtvillkor och utbildning är avgörande för ungas framtidsutsikter på arbetsmarknaden liksom för deras fortsatta liv och hälsa.

Slutsatser

- Trenden med alltmer uppdelad bostadsmarknad och generellt minskad social rörlighet i samhället ger mycket olika villkor för olika grupper av Botkyrkabor och därmed för skolorna i Botkyrka. Det blir fortsatt viktigt för både förskolan och skolan att kompensera för socioekonomiska faktorer.
- Nya Botkyrkafamiljer som kommit till Botkyrka som flyktingar ökar utmaningarna under de kommande åren. Osäkerheter om tiden i Sverige och besvärliga boendeförhållanden gör det svårare för dessa elever att lyckas i skolan, och svårare för skolan att ge alla samma chanser att lyckas.
- Den svenska skolan halkar efter i kunskapsresultat jämfört med andra länder. Det finns en stor politisk samstämmighet om att staten behöver satsa för att bryta de negativa trenderna, men det är osäkert vilken nytta Botkyrkas skolor kan få av de riktade statliga bidrag som riksdagen beslutar om.
- Brist på behöriga lärare är ett växande problem och för storstadskommunerna skärps situationen av att antalet elever ökar. Den skarpa konkurrensen om de få lärarna ökar mellan kommuner och skolor och kommer att kvarstå kommande år.

Trender som på längre sikt påverkar möjligheten att ha de bästa skolorna

Stockholm växer och blir alltmer uppdelat

Stockholmsregionen blir allt mer uppdelad. Skillnaderna i medborgarnas ekonomi, livsstil i bred bemärkelse, utbildning och andra sociala faktorer ökar mellan olika stadsdelar. Sverige och Stockholmsregionen präglas av ökande inkomstskillnader, en trend som med olika kraft pågått i tre decennier. Samtidigt har vi gått in i en utveckling med minskad social rörlighet. Utbildningsbakgrund har blivit en viktigare faktor och färre barn till lågutbildade går vidare till högre utbildningar.

Trenden innebär gradvis försämrade grundförutsättningar för Botkyrkas barn och unga och det ökar behovet av att skolan kan stärka de elever som har sämre förutsättningar. Men kombinationen av segregation och minskad social rörlighet ger både kommunen och skolorna en mer komplex uppgift att klara av, det gör också effekterna av förra årets stora flyktinginflyttning.

Vi utgår från att inflyttningen till Botkyrka från andra länder är fortsatt hög också framöver. De närmaste åren kommer många nya Botkyrkafamiljer också vara flyktingfamiljer.

2016-11-30

jer som lever under stor osäkerhet. Osäkerhet om hur lång tiden i Sverige ska bli, osäkra boendesituationer och osäkerheter om vad som är bäst för barnen. Vi får också räkna med fler familjer som fått avvisningsbeslut väljer att stanna kvar som ”papperslösa”. Migrationen kommer även i fortsättningen att påverka behovet av resurser och kompetens i undervisningen. Det här ger ökade utmaningar för kommunen att hantera under flerårsplaneperioden.

Skolans kompensatoriska uppgift blir fortsatt betydelsefull

Uppväxtvillkoren påverkar möjligheterna i vuxenlivet. Det gäller både stödet för studier och tillgången till välfärd. Att växa upp med fattiga föräldrar innebär ofta dålig hälsa, lägre utbildningsnivå, tidigt barnafödande och en svagare anknytning till arbetsmarknaden. Framför allt gäller det barn som vuxit upp i hushåll med långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd.

Vart tredje barn som lever med en ensamstående förälder är ekonomiskt utsatt, jämfört med vart tionde barn till sammanboende föräldrar. Störst risk att vara ekonomiskt utsatta är barn vars föräldrar saknar arbete. Dessutom riskerar situationen att gå i arv. Skillnader mellan elevers socioekonomiska bakgrund resulterar i skillnader i skolresultat. Det är viktigt att skolans kan kompensera för skillnaderna i bakgrund.

Svenska skolan tappar i kunskapsresultat – för vissa elevgrupper

I de senaste årens debatt om skolan har sjunkande kunskapsresultat varit i fokus, men det finns nyanser i detta. De som går ut årskurs nio utan att ha behörighet till gymnasieskolan blir allt fler och ungefär var sjunde elev hamnar i den situationen. Samtidigt ökar betygsnivåerna generellt, det vill säga det är fler elever som når högre meritvärden.

Generellt sett lyckas flickor bättre än pojkar och det är framför allt elever som invandrat till Sverige efter sin skolstart som uppvisar de svagaste resultaten. Resultaten sjunker också år efter år, det gäller framför allt elever som börjar i svensk skola i årskurs 6–9. De här eleverna är också en ökande grupp. Det svenska skolsystemet klarar inte fullt ut av att ge alla elever likvärdiga förutsättningar i den obligatoriska skolan.

Botkyrkas skolor följer inte alla nationella trender, till exempel är kunskapsresultat relativt oförändrade för niorna där den nationella trenden är försämring. De här förhållandena kan få betydelse för hur väl Botkyrkas skolor kan dra nytta av riktade statsbidrag.

Jobb och livslångt lärande

Arbetsmarknaden förändras snabbt. Utbildning på gymnasienivå är oftast ett minimikrav för att få och behålla ett jobb. Det kommer att bli viktigt med ett utbildningssystem som ger även vuxna chansen att genomföra en grundläggande utbildning. Globaliseringen och den snabba spridningen av kunskap gör att fler kommer att behöva kompetensutveckling för att behålla sin konkurrenskraft på arbetsmarknaden. Från årsskiftet

2016-11-30

införs en utökad rätt till Komvux och staten skjuter till mer pengar till kommunerna. Trots det får vi räkna med ett ökat behov av resurser för vuxenutbildning framöver.

Högre krav på pedagoger och elever, ökad statlig styrning

De senaste åren har en ny skollag, nya läroplaner och kursplaner samt ny betygsskala och justeringar av denna införts. Dessa förändringar ställer högre krav än tidigare på både pedagoger och elever. Skolinspektionen har skärpt kraven på skolornas planer mot diskriminering och kränkande behandling. Bristande tillgänglighet har tagits in i diskrimineringslagstiftningen och den kommer att gälla alla skolformer. Det omfattar social, pedagogisk och fysisk tillgänglighet. Mycket talar för att trenden med ökad statlig styrning av skolans innehåll kommer att fortsätta.

Efterfrågan ökar mer än tillgången inom de pedagogiska yrkena

Skollagen kräver sedan 2015 legitimation för lärare och förskollärare. Lärare utan legitimation har inte behörighet att sätta betyg. Enligt länsstyrelsens bedömning kommer efterfrågan inom pedagogiska yrken att öka mer än tillgången fram till 2020. Nya karriärtjänster har inrättats med förstelärare och lektorer, något som kan öka kunskapsförmedlingen mellan lärarna.

Gymnasieskolorna i kommunen har en god försörjning av legitimerade lärare som verkar vara stabil. Situationen i förskolan och skolan ser sämre ut och konkurrensen om legitimerade lärare kommer dessutom att bli hårdare de kommande åren.

Faktorer som påverkar möjligheterna för Botkyrkas unga

Fler förskolebarn och skolelever de närmaste åren

Antalet barn i förskolan och skolan ökar de närmaste åren vilket kräver stora investeringar för att öka kapaciteten. Samtidigt måste vi rusta upp många lokaler i vår kommun. Utvecklingen sätter press på kommunens förmåga till lösningar både när det gäller tillgång till lokaler och till lärare.

Staten kommer att satsa på skolan trots det fortsatt osäkra läget i riksdagen

De senaste årens debatt och larmsignaler har gjort skolan till en högt prioriterad politisk fråga. Det finns en bred politisk samstämmighet om att skolan behöver ökade resurser och vi kan därför vänta oss statliga satsningar under kommande år.

Allt talar för att de statliga satsningarna kommer i form av riktade bidrag för att påverka kommunerna att samtidigt vidta likadana åtgärder. Kommunerna får räkna med att staten ökar sin detaljstyrning genom riktade statsbidrag för att ha kontroll över åtgärderna. Det är därför inte självklart hur Botkyrka kan dra nytta av de statliga insatserna. Kommunens skolor är till exempel inte bland de mest utsatta och generella lönehöjningar förbättrar inte Botkyrkas möjligheter att konkurrera om behöriga lärare.

2016-11-30

4.4 Botkyrka bidrar inte till klimatförändringarna

Att ta hänsyn till klimatanpassning i planeringen är en förutsättning för att det samhälle som vi bygger ska bli robust och klimatsäkert. Samtidigt som vi anpassar kommunens verksamheter måste vi arbeta för att utsläppen av klimatpåverkande gaser minskar. Stort fokus kommer att ligga på omställning av transportsektorn och på att ändra våra konsumtionsvanor i mer hållbar riktning.

Slutsatser

- Världens länder har för första gången enats om ett rättsligt bindande avtal, Parisavtalet, där alla länder är med och bidrar till att begränsa utsläppen av växthusgaser. Men genomförandet kan bli svårare med en ny president i USA.
- Trenden går mot allt mer miljö- och klimatvänliga investeringar, både kommersiella och offentliga.
- Det finns drivkrafter för att i högre utsträckning dela i stället för att äga och nya tekniska lösningar och plattformar, till exempel de sociala nätverken på internet, erbjuder en möjlighet att öka delandet i en helt ny skala.
- Kommunerna får räkna med ett ökat ansvar för klimatanpassningen och kostnaderna kan bli betydande framöver.

Trender som påverkar klimatanpassningen

Ett globalt klimatavtal är påskrivet – men vilka är med på allvar?

Vid klimattoppmötet i Paris 2015 enades världens länder om ett rättsligt bindande klimatavtal som ska gälla från 2020. Det är första gången i historien som världen enas om ett avtal där alla länder är med och bidrar till att begränsa utsläppen av växthusgaser. Avtalet slår fast att den globala temperaturökningen ska stanna under två grader och med strävan att begränsa den till 1,5 grader. För att avtalet ska träda i kraft måste minst 55 länder som står för minst 55 procent av utsläppen ratificera det.

Många har trott att det skulle ta flera år att få avtalet godkänt av de nationella regeringarna men under hösten år 2016 har utvecklingen gått snabbt. Det hade stor betydelse när USA, Kina och EU som gemensamt står för hälften av världens utsläpp valde att godkänna avtalet. Det kommer därför träda i kraft redan under 2016.

Presidentvalet i USA talar för en ny inriktning där administrationen kommer vara inriktad på att återta USA:s godkännande. Utgången av detta är svår att förutse.

Nya tendenser är att näringslivet med stora globala företag tar ledning tillsammans med städer och regioner, till exempel i Asien. De kommer att utnyttja läget om USA avbryter pågående förhandlingar och kliver tillbaka om stora internationella handelsavtal. Den

2016-11-30

globala marknaden har redan sett affärsnyttan och kommer fortsätta utveckla tekniker och göra bussiness. Tendensen att Asien är på väg att köra ifrån USA kommer att förstärkas.

Vässad nationell klimatpolitik

Miljömålsberedningen fick 2014 regeringens uppdrag att ta fram ett förslag till klimatpolitiskt ramverk och klimatlag. Beredningen presenterade slutbetänkandet 2016 i två stora rapporter. Ett stort fokus ligger på transportsektorn, som i dag står för hälften av alla utsläpp utanför EU:s handelssystem med utsläppsrätter. Beredningen föreslår också att klimatmålet – att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser – ska tidiga-reläggas från 2050 till 2045. Förslaget till klimatlag innebär att det ska bli obligatoriskt för regeringen att bedriva ett klimatpolitiskt arbete som syftar till att förhindra farlig störning i klimatsystemet. Arbetet ska inriktas på att minska utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser och att bevara och skapa funktioner i miljön som motverkar klimatförändring och dess skadliga effekter.

I samband med Paristoppmötet 2015 bestämde regeringen att Sverige ska vara ett av de första fossilbränslefria välfärdsländerna i världen. I regeringens budgetproposition för 2017 ingår den största investeringsbudgeten på klimat- och miljöområdet någonsin. Investeringarna ska göras inom fyra områden:

- omställning till förnybar energi
- fossilfria resor
- lokala och internationella klimatinvesteringar
- förlängning av klimatklivet (stöd till regionala och lokala initiativ).

För kommunens del innebär det bättre förutsättningar att ta del av de nationella satsningarna för att nå kommunens mål om ett fossilbränslefritt Botkyrka senast 2030.

Gröna obligationer – en ny trend

De senaste åren har visat på tendenser till förändrade investeringsmönster. Traditionella fossilbaserade investeringar har i viss mån ersatts av miljö- och klimatvänliga investeringar. Allt fler kommuner och lärosäten i Sverige har sålt av sina investeringar i fossil energi. Internationellt har nästan 600 aktörer flyttat sammanlagt 3 400 miljarder dollar från fossilbolag. Storbritanniens största bank, HSBC, har räknat ut att de största energiföretagen riskerar att förlora mellan 40 och 60 procent av sitt börsvärde när arbetet för att uppnå tvågradersmålet väl genomförs.

Göteborg var 2013 första stad i världen att ge ut en grön obligation för att låna pengar som gynnar miljön och klimatet. De senaste åren har kommunerna kommit på bred front med gröna obligationer. I mars 2016 gav Kommuninvest ut den hittills största gröna obligationen i Norden, med en volym motsvarande 5 miljarder kronor till miljöinvesteringar i 18 kommuner.

2016-11-30

Att dela är klimatsmart

För att klara de stora miljöutmaningarna krävs att vi minskar produktionen och konsumtionen av nya varor. Miljövinster med att dela är uppenbara. Allt fler ser också egna fördelar med att inte äga vilket gör att våra konsumtionsmönster börjar förändras. Potentialerna är stora men det finns också stora utmaningar inom området.

Att äga mängder av saker som inte används, uppfattas i allt mindre utsträckning som status utan ses i stället av allt fler som slöseri med jordens resurser. Grundprincipen är att det är tillgången till sakerna som är det väsentliga, inte själva ägandet. Det finns tendenser till att vi går från privat ägande till att dela på tillgångar. Vi lånar, byter, hyr, köper second-hand och delar i stället för att köpa nytt och sparar på så sätt på miljön.

De sociala nätverken på internet erbjuder möjligheter att öka delandet i en helt ny skala, och vi ser nya globala rörelser växa fram. Många företag har också hakat på trenden och startat olika typer av förmedlingstjänster som till exempel försäljning av begagnade varor, förmedling av sovplatser och biluthyrning mellan människor i sitt närområde.

Klimatanpassning

Att ta hänsyn till klimatanpassning i planeringen är en förutsättning för att det samhälle som vi bygger ska bli robust och klimatsäkert. För att undvika framtida skadestnader och störningar i samhället är det nödvändigt att identifiera risker och sårbarhet och vidta förebyggande åtgärder. Det kan till exempel vara åtgärder för att förhindra eller minska konsekvenserna av skred, ras, erosion, översvämning, havsnivåhöjning, värmeböljor, smittspridning och markförorening.

Regeringen tillsatte i november 2015 en utredning som ska analysera hur ansvaret för att anpassa markanvändningen och den bebyggda miljön till ett gradvis förändrat klimat fördelas mellan staten, landstingen, kommunerna och enskilda. Utredaren ska också analysera eventuella hinder för anpassningsåtgärder i lagstiftningen och vid behov föreslå nya författningar. Utredningen ska redovisas senast i februari 2017.

Mycket av ansvaret, genomförandet och kostnaderna för klimatanpassningen av ny- och befintlig bebyggelse kommer att hamna på kommunal nivå.

2016-11-30

4.5 Botkyrkaborna är friska och mår bra

Befolkningens hälsa påverkar och påverkas av de socioekonomiska förutsättningarna. Utmaningen för Botkyrka är att minska ojämlika livsvillkor samtidigt som vi förbättrar hälsoläget och minskar skillnaderna i hälsa. En god folkhälsa där Botkyrkaborna är friska och mår bra, ger bättre förutsättningar för alla att uppnå bra resultat i skolan, få arbete och vara medskapande i samhället.

Slutsatser

- Hälsan i befolkningen förbättras och medellivslängden fortsätter att öka.
- Folkhälsan utvecklas ojämlikt med ökande klyftor i livsvillkor och levnadsförhållanden som följd. Vissa riskgrupper är särskilt utsatta och det påverkar sammanhållningen i samhället och medför ökade samhällskostnader i framtiden.
- Sociala förhållanden tenderar att gå i arv, det stärker ojämlikheten i livsvillkor och skapar ohälsa bland barn och unga. Den psykiska ohälsan är fortsatt hög och den ökar bland barn och unga.
- Jämlik hälsa står högt på agendan – globalt, nationellt, regionalt och lokalt. Strukturella åtgärder för förändringar kommer att initieras på flera nivåer men kommunens kompensatoriska uppdrag kvarstår också framöver.

Trender som påverkar hälsan i befolkningen

Folkhälsan blir bättre – men skillnaderna i hälsa mellan olika grupper är stor

Målet för den nationella folkhälsopolitiken är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa i hela befolkningen och minska skillnaderna i hälsa. Trots att Sverige har ett bra hälsoläge i internationell jämförelse och medellivslängden fortsätter att öka, är hälsan fortfarande ojämnt fördelad mellan olika grupper. Skillnaden i medellivslängd mellan en person med låg utbildning i Vårby gård och en person med hög utbildning i Danderyd är 18 år. Dödligheten i hjärt-kärlsjukdomar och cancer minskar överlag, men personer med lägre utbildningsnivå löper större risk att både insjukna och dö i dessa. Det är nu större skillnad i medellivslängd mellan personer med låg respektive hög utbildningsnivå än vad det är mellan kvinnor och män. Skillnader i hälsa syns oavsett om man ser till livslängd, sjukdomar, självskattad hälsa, psykisk hälsa, livsvillkor eller levnadsvanor.

Skillnaderna i hälsa beror till stor del på ojämlika livsvillkor och levnadsförhållanden. Generellt fortsätter utbildningsnivån i Sverige att stiga, den genomsnittliga arbetslösheten sjunker och de ekonomiska förhållandena blir bättre överlag. Samtidigt ökar inkomstskillnaderna mellan olika grupper. Sverige har den största ökningen av inkomstskillnader sedan 1990-talet av OECD-länderna.

2016-11-30

Arbetslösheten är betydligt högre bland ungdomar än bland äldre. Unga som varken arbetar eller studerar är en särskilt utsatt grupp. Kvinnor har i genomsnitt högre utbildning, men lägre lön, totalinkomster och pensioner än män. Inkomstgapet ökar mellan de ekonomiskt mest utsatta barnen i Sverige och de som lever i familjer med genomsnittsinkomster. Dessa klyftor bidrar till ojämlika förutsättningar och möjligheter för grupper av kvinnor, män och deras familjer att förverkliga det liv och den hälsa de eftersträvar.

Att påverka drivkrafterna bakom skillnaderna i hälsa kräver samordnade insatser av många aktörer. I Stockholmsregionen är intresset för att formulera planer och gemensamma mål större än förmågan till aktiva samordnade insatser och kommunen behöver trycka på för att planerna ska omsättas i handling.

Den sociala positionen har betydelse för framtidstro, integration och sammanhållning. Generellt gäller att en låg utbildningsnivå är starkt kopplad till en låg social position och det ger en ökad risk för ohälsa och hälsomässigt ogynnsamma livsvillkor. Gymnasieexamen och tillgång till gynnsamma nätverk och sociala strukturer blir allt viktigare förutsättningar för en god hälsa. Ökande socioekonomiska skillnader, minskad social rörlighet och tydligare geografisk segregation leder till sämre sammanhållning i samhället med ökad otrygghet, social oro och bristande tillit. De sämre socioekonomiska förutsättningarna bidrar till ökad känsla av utanförskap, maktlöshet, psykosocial stress, självdestruktiva beteenden och minskad framtidstro.

I flera avsnitt i omvärldsanalysen poängterar vi att samhällsutvecklingen förbättrar livsvillkoren för nästan alla medborgare, men att skillnaderna ändå ökar mellan olika grupper. Kommunen har en fortsatt mycket viktig roll i att ge Botkyrkaborna förutsättningar för att nå jämligare livsvillkor, men kommunen är också rätt ensam i det arbetet.

Livsvillkoren ger förutsättningar för individens levnadsvanor

Under de senaste tio åren har allt fler börjat leva mer hälsosamt, men levnadsvanorna skiljer sig påtagligt beroende på utbildningsnivå, ekonomiska förutsättningar och bostadsort. Fetma, rökning och intensiv konsumtion av alkohol är vanligare i grupper med svagare socioekonomiska förutsättningar.

Den psykiska ohälsan är oroväckande hög och den ökar bland yngre

Bland unga har den självrapporterade psykiska ohälsan ökat sedan 1980-talet, i synnerhet bland flickor 15–24 år. Ohälsan ökar också bland pojkar men från en lägre nivå. Osäkerhet om framtiden, arbete och bostad stressar många, samtidigt som samhällsstrukturerna premierar individens förmåga att ta för sig och göra ”rätt val”.

2016-11-30

Konsekvenserna av bland annat psykisk ohälsa, sämre levnadsvanor och ökad otrygghet är mer allvarliga i svagare socioekonomiska områden. I dessa områden finns flera risker som samspelar och ökar ohälsan i gruppen.

Utvecklingen av psykisk ohälsa hos barn och unga är oroande och behöver vara i fokus för många av kommunens verksamheter.

Grupperna med störst risk för ohälsa är stora i Botkyrka också framöver

Grupper med stor risk för att drabbas av ohälsa finns i de flesta kommuner, men de är jämförelsevis fler i kommuner som ser ut som Botkyrka. Exempel är

- flickor och pojkar med låg eller ofullständig utbildning
- kvinnor och män från andra länder med arbetaryrken eller hög arbetslöshet
- kvinnor och män med funktionsvariationer
- barn i ekonomiskt utsatta familjer, framför allt ensamstående mödrar med små ekonomiska resurser
- ensamkommande flyktingbarn, asylsökande och nyanlända kvinnor och män som startar livet i Sverige med sämre livsvillkor, ofta psykosocial stress, samt osäkerhet kring etablering och framtid.

Är arbetet för jämlik hälsa tillräckligt för att vända trenden?

FN beslutade 2015 om Agenda 2030, nya globala mål för hållbar utveckling inklusive jämlik folkhälsa, och uppmanar nu världens regeringar att arbeta i linje med dem. Ojämlik folkhälsa finns på agendan i Sverige. Malmökommissionens arbete och kommissionen för en jämlik och socialt hållbar Stockholms stad är exempel på satsningar. Regeringen tillsatte också en kommission för jämlik hälsa 2015. I maj 2017 ska den presentera åtgärder för att minska skillnaderna i hälsa mellan olika socioekonomiska grupper och mellan kvinnor och män.

Det perspektivskifte som pågår pekar ut samhällsstrukturernas roll för folkhälsan. Begreppen social hållbarhet och jämlika livsvillkor används för att föra in ojämlik hälsa i flera av initiativen. Detta för att skapa bättre förutsättningar för att få andra aktörer än folkhälso- och hälsoaktörer att agera, så kallad hälsa i all politik-perspektivet.

De samhällsförändringar som behövs för en jämlik hälsa tar tid. Vi kan inte räkna med några större förändringar på kort sikt. I Botkyrka behöver vi även framöver kompensera för strukturella skillnader i livsvillkor.

2016-11-30

4.6 Botkyrkaborna har förtroende för varandra och för demokratin

Människor behöver känna tillit till varandra och till samhällets institutioner. Med tilliten och förtroendet växer ansvarskänslan för medmänniskor och för samhällsutvecklingen i stort. Det förutsätter att samhället är öppet och att man är välkommen att bidra till den gemensamma utvecklingen. Med andra ord är samarbete och förtroende en förutsättning för en fungerande lokal demokrati och för en hållbar samhällsutveckling.

Slutsatser

- En alltmer blandad befolkning och en ständigt pågående in- och utflyttning innebär att samhället förändras. Den ständiga förändringen riskerar att öka klyftan och ojämlikheten mellan människor och olika samhällsgrupper i Sverige och Botkyrka.
- Det politiska läget i riksdagen med oklar majoritet riskerar att upprepas 2018 med svårigheter att nå reformer inom viktiga politikområden.
- Intensifierade oroligheter, krig och konflikter fortsätter att påverka Botkyrkaborna. Risken ökar för polarisering mellan olika grupper i Botkyrka.
- Våldsbejakande religiös extremism uttrycks just nu mest genom terrororganisationen IS/Da'esh. Vi behöver beredskap för att hantera drivkrafterna för rekrytering till dem och andra extremistiska organisationer.

Trender som påverkar förtroendet för varandra och för demokratin

Samhälle i förändring och utveckling möter motstånd

Många stater och samhällen har de senaste åren genomgått omstörtande förändringar och totalt förändrade villkor för medborgarna. Parallellt finns också en utveckling med en öppnare värld där människor i ökad utsträckning har förutsättningar att flytta mellan regioner, länder och kontinenter. Ibland för att de är tvungna, ibland för att utnyttja nya möjligheter och ofta i en kombination av båda skälen. Befolkningsstrukturen förändras och blir mer blandade – och Sverige är inte något undantag. Ständiga förändringar i befolkningssammansättningen är en trend som fortsätter att präglade storstadsområdena i världen, i Sverige och därmed också i Botkyrka. Detta har både positiva och negativa konsekvenser för förtroendet mellan grupper av medborgare, för det demokratiska systemet och för samhällsinstitutionerna.

Botkyrkabornas olika bakgrunder kan vara en positiv kraft för demokratin och samhällsutvecklingen. Men det motverkas av åtskillnad mellan grupper, ojämlik socioekonomisk status och olika status på platser i Botkyrka och i regionen. Känslan av att stå utanför minskar förtroendet för andra och för demokratin. Den mycket långa trenden med ökad tolerans för olikheter möter nu en allt starkare motsatt trend. Den årliga Mångfaldsbarometern som Högskolan i Gävle tar fram visar att 64 procent av befolk-

2016-11-30

ningen är positiv till mångfald, vilket är en minskning med cirka 10 procentenheter sedan 2014. Nya politiska strömningar sätter fokus på skillnader mellan medborgare, grader och värderar utifrån etniska, religiösa och andra grupptillhörigheter och motverkar en jämlik tillgång till samhället. Strömningarna hämtar ny energi av händelser som Brexit och presidentvalet i USA.

Vi går in i en period med drivkrafter som ger ökad social segregation och fortsatt minskad social rörlighet. Men också går mot ett bredare utanförskap. Flyktingar, personer med funktionsvariation, synliga minoriteter och andra grupper av Botkyrkabor har svårt att delta i samhället och utöva inflytande på lika villkor – ett faktiskt utanförskap. Till dessa kommer nu allt fler medborgare som ger uttryck för en misstro mot utvecklingen med ökad mångfald och samhällets förmåga att hantera de snabba förändringarna – mer av ett upplevt utanförskap. Vi får räkna med en ökande misstro mellan grupper av medborgare men också med en minskad tilltro till kommunen som samhällsinstitution.

Situationen inför valet 2018

Det osäkra parlamentariska läget i Sverige är en utmaning för alla politiska partier inför valet 2018. Förutom arbetsmarknad, skola och bostäder kommer värdegrundsfrågor och synen på mångfald att vara i fokus. Synen på mångfald påverkas av den politiska och sociala situationen i Sverige och i Europa. Utvecklingen med ett hårdnande samhällsklimat följs nu på många håll i västvärlden av framgångar för högerextrema och populistiska rörelser. Under perioden blir det viktigt att koppla demokratins innebörd till mänskliga rättigheter för att klargöra att en demokrati inkluderar minoritetsgrupper.

Vår tids samhällsutmaningar har blivit tillspetsade av flyktingfrågan och samhällsdebatten har hårdnat. Skillnaderna finns inte bara mellan politiska partier utan också inom partierna. En debatt om värdegrundsfrågor och synen på förändring i samhället kan vara positivt för demokratin. Genom debatten kan medborgarna få en tydligare bild av vilka inriktningar och värderingar de politiska partierna står för i frågor som rör framväxten av ett samhälle där mångfald är norm. Men debatten kan också ge utrymme för ökad extrem retorik för att skapa rädsla, främlingsfientlighet och hat, och för att kväva en politisk debatt om värdegrunder.

Hur valet 2018 kommer att falla påverkar självfallet hur kommunerna kommer att lösa sina uppgifter. Det finns under alla förutsättningar anledning att vara förberedd för en fortsatt osäker majoritetssituation i riksdagen. Det kommer successivt att lägga fokus på den lokala politiken. Vi får räkna med ett ökat intresse för och en ökad granskning av hur väl kommunen klarar av att möta medborgarnas behov. Det kommer inte bara gälla de frågor där kommunen har ett tydligt huvudmannaskap utan också frågor där kommunens faktiska inflytande är mer begränsat som arbetsmarknadspolitik, näringslivsutveckling och bostadsbyggande.

2016-11-30

Etablerade medier fortsätter att spela en viktig roll i den politiska debatten om aktuella frågor. Sociala medier har en central roll framför allt i civilsamhällets reaktioner och för det civila samhällets förtroende för politiken och demokratin.

Oroligheter i omvärlden speglas lokalt

Krig och konflikter mellan etniska och religiösa grupperingar på andra platser i världen speglas lokalt i Botkyrka. Framför allt krig och konflikter i Mellanöstern och norra Afrika. De har blivit mer komplicerade efter sommarens statskufförsök i Turkiet, dess påverkan internt i hela Turkiet och landets förändrade ställningstagande till kriget i Syrien. Det är en faktor som direkt påverkar en del Botkyrkabor vardag och samtal. Många Botkyrkabor har rötter, släkt och vänner i oroliga, konfliktdrabbade och krigshärjade länder.

I kommunen lever Botkyrkabor från olika sidor av konflikter sida vid sida, ibland till och med i samma bostadsområde. Vi riskerar en ökad polarisering mellan olika grupperingar, och en medföljande tydligare organisering i lokalsamhället efter exempelvis etnisk tillhörighet. Vi får räkna med att trenden fortsätter och möjligtvis ökar under flerårsplanerperioden.

Våldsbejakande extremism utmanar demokratin

Våldsbejakande religiös extremism uttrycks just nu mest genom terrororganisationen IS/Da'esh. IS har tvingats bort från delar av sitt territorium i Irak och Syrien under 2016. Under kommande år kan de tappa ännu fler områden. Det finns en risk att organisationen därmed blir mer aktiv i sin mobilisering av radikala islamister för aktioner i Europa och Sverige. Detta behöver kommunen förhålla sig till, förebygga och bidra till att hindra.

Våldsbejakande extremism fortsätter att vara en utmaning för kommunen och för demokratin de kommande åren. Botkyrka får räkna med att de drivkrafter som ligger bakom att vissa unga finns i riskzonen, sympatiserar med eller ansluter sig till våldsbejakande religiösa grupper kvarstår.

2016-11-30

Bilaga 1. Folkmängd

I bilagan finns befolkningsprognoser för olika åldersgrupper och kommundelar under flerårsplaneperioden. Tabellerna visar befolkningsförändringarna i olika åldersgrupper. Osäkerheten i prognosen ökar ju längre den sträcker sig och varierar med ålder och områdestyp. Generellt kan man till exempel säga att osäkerheten är större för förskolebarn än för skolbarn. Osäkerheten är också större i områden med hög rörlighet.

Botkyrka

Ålder	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
0	1 227	1 259	1 287	1 299	1 316	1 334	1 351
1-5	6 394	6 310	6 425	6 468	6 532	6 607	6 700
6	1 259	1 347	1 244	1 303	1 294	1 300	1 300
7-12	7 144	7 231	7 469	7 540	7 625	7 735	7 761
13-15	3 283	3 387	3 513	3 603	3 648	3 674	3 775
16-18	3 266	3 321	3 367	3 444	3 546	3 640	3 720
19-24	7 370	7 283	7 307	7 275	7 291	7 322	7 400
25-44	25 855	25 961	26 365	26 611	26 833	27 023	27 249
45-64	21 246	21 693	22 272	22 714	23 149	23 534	23 855
65-79	9 910	10 061	10 226	10 279	10 380	10 546	10 708
80-89	2 128	2 180	2 266	2 380	2 494	2 600	2 715
90-w	343	369	373	389	403	419	436
Summa	89 425	90 400	92 114	93 305	94 511	95 734	96 971

Alby

Ålder	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
0	183	193	197	201	203	206	207
1-5	1 063	982	974	954	963	966	977
6	206	227	194	215	180	188	181
7-12	1 091	1 106	1 145	1 147	1 147	1 133	1 122
13-15	486	491	499	517	535	532	538
16-18	523	506	512	518	523	527	538
19-24	1 185	1 177	1 174	1 166	1 162	1 165	1 158
25-44	4 235	4 164	4 196	4 264	4 273	4 294	4 291
45-64	2 999	3 060	3 163	3 248	3 308	3 362	3 410
65-79	1 128	1 145	1 189	1 243	1 308	1 360	1 402
80-89	197	202	216	226	250	268	279
90-w	31	37	36	38	35	35	35
Summa	13 327	13 291	13 495	13 739	13 886	14 037	14 138

Fittja

Ålder	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
0	109	114	113	115	116	119	119
1-5	524	531	532	546	547	556	558
6	109	97	104	101	106	108	103
7-12	602	613	600	599	598	607	612
13-15	292	273	292	308	309	303	294
16-18	341	339	321	303	294	311	320
19-24	748	732	721	716	705	695	681
25-44	2 492	2 462	2 423	2 454	2 460	2 493	2 482
45-64	1 865	1 887	1 913	1 947	1 974	2 019	2 022
65-79	551	564	586	627	661	705	736
80-89	125	125	123	123	129	139	144
90-w	17	17	19	24	25	24	24
Summa	7 775	7 754	7 748	7 863	7 924	8 079	8 094

Hallunda-Norsborg

Ålder	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
0	329	321	321	315	314	310	312
1-5	1 509	1 464	1 464	1 447	1 432	1 424	1 432
6	261	295	253	260	277	266	266
7-12	1 487	1 462	1 494	1 482	1 495	1 522	1 510
13-15	723	727	733	731	705	689	714
16-18	733	746	722	724	730	733	737
19-24	1 764	1 708	1 697	1 635	1 609	1 576	1 574
25-44	6 203	6 181	6 173	6 081	6 051	5 984	5 988
45-64	4 538	4 583	4 640	4 644	4 687	4 675	4 717
65-79	2 457	2 457	2 449	2 374	2 346	2 342	2 351
80-89	525	542	555	594	617	635	659
90-w	65	76	83	86	92	95	98
Summa	20 594	20 562	20 585	20 375	20 356	20 251	20 360

Tullinge

Ålder	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
0	246	262	266	260	267	275	281
1-5	1 444	1 406	1 411	1 368	1 375	1 414	1 446
6	273	329	297	309	294	285	285
7-12	1 713	1 718	1 799	1 808	1 843	1 869	1 850
13-15	729	778	845	872	873	896	932
16-18	617	681	712	763	808	861	891
19-24	1 390	1 367	1 354	1 344	1 394	1 429	1 486
25-44	5 057	5 102	5 192	5 132	5 190	5 288	5 355
45-64	4 224	4 388	4 543	4 638	4 764	4 956	5 118
65-79	2 288	2 302	2 290	2 253	2 261	2 269	2 276
80-89	485	499	511	529	546	575	603
90-w	72	72	78	81	84	92	95
Summa	18 538	18 905	19 299	19 356	19 699	20 208	20 618

Tumba

Ålder	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
0	322	328	350	362	372	375	385
1-5	1 624	1 694	1 796	1 880	1 940	1 956	1 990
6	356	345	351	364	374	392	402
7-12	1 917	1 994	2 078	2 150	2 186	2 237	2 293
13-15	892	943	971	1 000	1 047	1 058	1 095
16-18	896	895	942	966	1 010	1 026	1 051
19-24	1 989	2 001	2 054	2 099	2 109	2 134	2 169
25-44	6 721	6 929	7 274	7 533	7 712	7 762	7 923
45-64	6 221	6 393	6 640	6 832	7 032	7 121	7 214
65-79	2 819	2 919	3 029	3 105	3 138	3 209	3 273
80-89	645	652	700	742	777	799	844
90-w	134	140	130	128	133	137	145
Summa	24 536	25 235	26 316	27 161	27 830	28 206	28 784

Vårsta-Grödinge

Ålder	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
0	37	36	36	40	39	42	42
1-5	228	224	232	252	250	263	266
6	53	54	43	51	60	57	58
7-12	327	327	339	341	339	347	350
13-15	155	168	167	167	170	186	190
16-18	152	147	149	161	171	171	171
19-24	273	272	275	279	273	279	284
25-44	1 008	978	953	983	971	1 014	1 006
45-64	1 295	1 279	1 268	1 294	1 270	1 281	1 248
65-79	651	650	651	639	625	616	619
80-89	146	154	156	162	168	177	177
90-w	19	23	25	29	33	34	38
Summa	4 344	4 312	4 293	4 398	4 370	4 466	4 448

2016-11-30

Omvärldsanalysen är en del av kommunens styrsystem

I november varje år presenterar kommunledningsförvaltningen en omvärldsanalys. Syftet med analysen är att skapa en gemensam bild av de omvärldsförändringar som kommunen blir styrd av eller på ett eller annat sätt måste ta hänsyn till i sin planering. Genom att bevaka samhällsutvecklingen får vi bättre möjligheter att fatta strategiskt långsiktiga beslut.

Kontaktuppgifter

Omvärldsanalys 2018–2021 finns att hämta på Botwebb och www.botkyrka.se. Vill du ha ett tryckt exemplar kan du kontakta Hannes Flemming (hannes.flemming@botkyrka.se, 0727 03 24 50) eller Lars Olson (lars.olson@botkyrka.se, 0708 89 18 30).

Har du frågor om innehållet kan du höra av dig till

Göran Karlsson	Konjunkturutveckling och ekonomiska förutsättningar
Tobias Engberg	Befolkningsutveckling och bostadsmarknaden
Gustav Fridlund	Botkyrkaborna har arbete
Hannes Flemming	Botkyrkaborna känner sig hemma
Lars Olson	Botkyrka har de bästa skolorna
Gunilla Isgren och Jessica Nyberg	Botkyrka bidrar inte till klimatförändringarna
Pardip Singhru	Botkyrkaborna är friska och mår bra
Ahmad Azizi	Botkyrkaborna har förtroende för varandra och för demokratin
Lars Olson	Processledare
Hannes Flemming	Redaktör